

מסורת הש"ס
עם הוספות

א) [חולין פ"א, ב] לעיל
ד: פסחים פד. סנהדרין
סג. חולין פג: זא. קמא:
תמורה ד: שזעות ג.;
ג) יצמות קא... [חולין פג: זא.].
ד) תמורה פג. שזעות כ"א,
ה) [מוספתא מכות פ"ד], ו) חולין קמא.
[לקמן יז.]. ועי' רש"י,
ז) [לעיל טו. תמורה ה.],
ח) [לעיל טו. חולין קמא.],
ט) גיטין לה.;
י) [גיטין לו. נכורות מו. ערכין כג.].
י"ב) ז"ל דף טו.;
ל) טו., מ) וכ"כ ב"מ קטו: סוד"ה וחיוב עיי"ש, נ) כתובות לב ע"ב.

סמל של חתונה

הגהות הב"ח

א) גמרא א"ר יוחנן אומר היה ר' יהודה משום רבי יוסי הגלילי:
ב) שם א"ר יוחנן אנו אין לנו:
ג) רש"י ד"ה על דעת רביס שמנא זה עון.
י"ב) דגלג עון לא מצי להדירה דלא משועבד לה:
ד) תוס' ד"ה אי דקטלה וכו' שהרגה בשוגג.
י"ב) פ"י ודלמא ס"ל חייב מיתות שוגגין חייבין מלקות עיין פ' אלו נעורות סוף דף ל"ד:

גליון הש"ס

גמ' אי דקמל"ה קם ל"ה בדרבבה מיניה. קשה לי הא משכחת דהיתא טריפה דאינו חייב מיתא ומכל מקום נפשוטו היה החיוב עליו דלא יוכל לשלמה והעשה דלו מהיה לאשה וז"ע:
תוס' ד"ה אי וכו' ביון דהרגה ש"א במתכוין. קשה לי דמ"מ משכחת צמוד ולא אמרו ביה:

סמל של חתונה

- תורה אור השלם
- א) וְלֹא תוֹחֲרוּ מִמֶּנּוּ עַד בֶּקֶר וְהִנָּחֵר מִמֶּנּוּ עַד בֶּקֶר בְּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ: [שמות יב, י]
- ב) לֹא תַעֲשֶׂק אֶת רֵעֶךָ וְלֹא תִגְדֹּל לֹא חֵזֶק פְּעֻלַּת שְׂכִיר אֶתָּךְ עַד בֶּקֶר: [ויקרא יב, יג]
- ג) וַהֲדָה כִּי יִהְיֶא וְאִשָּׁם וְהָשִׁיב אֶת הַגְּזֻלָּה אֲשֶׁר גָּזַל אוֹ אֶת הַעֲשֶׂק אֲשֶׁר עָשָׂק אוֹ אֶת הַפְּקֻדֹן אֲשֶׁר הִפְקֹד אֹתוֹ אוֹ אֶת הָאֲבִידָה אֲשֶׁר מָצָא: [ויקרא ה, כג]
- ד) כִּי תִשָּׂה בְרֵעֶךָ מִשָּׂאֵת מְאוֹמָה לֹא תָבֹא אֶל בֵּיתוֹ לָעֲבֹט עִבְמוֹ: [דברים כד, י]
- ה) הָשִׁב תָּשִׁיב לוֹ אֶת הָעֲבוֹט כִּבּוֹא הַשְׂמִישׁ וְשֹׁכֵב בְּשִׁלְמָתוֹ וּבְרֵכֶךְ יִקְרָה תִּהְיֶה לְדָקָה לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ: [דברים כד, יג]

סמל של חתונה

ליקוטי רש"י

[ההתחלה בדרך טו:]

אין לוקין עציו. דלהכי נתקן לעשה לומר אס עבר על הלא עשה זאת וינלל

לא תקח האס ואס לקח שלח תשלח. זה הכפ"ל וכו' אין לוקין עציו. אלא אס כן לא קיימו מוך כדי דיבור למאן דמני קיימו ולא קיימו אלא משלח מוך כדי דיבור ואינו לוקה ואס לא שלח לוקה ונריך לשלח אחר לקימה משמע ולמאן דמני בטלו ולא בטלו צני עד שיטעוט אומה ואי לא לא לקי [חולין שם.]. אונס. נערה נחלה. אם ישראל הוא. שיכול לקיים העשה ויחזירה מחזיר ואינו לוקה. ואם כהן הוא. שאסור נגרושה לוקה ואינו מחזיר [לעיל טו.]. נדר שהודר ברבים. נזררת צפני עשרה וקסגר נדר שהודר צריס אין לו הפרה [גיטין לה:]. ע"ל דעת רביב. כן יאמרו לו הרי אנו מדירין אותך על דעתנו [גיטין לו.]. שאומרים לו נדור [ערכין כג.].

אלו הן הלוקין

משום דה"ל לאו שאין בו מעשה. אצל משום התראת ספק לא הוה

מפטר דהתראת ספק שמה התראה: משום דהויא ל"ה התראת ספק. אצל משום לאו שאין צו מעשה לא הוה מפטר דקסצר לאו

שאין צו מעשה לוקין עליו: ותרווייהו אליבא דרבי יהודה. דלומר

גצי נותר אינטריך לנתוקי לאו לעשה אע"ג דהתראת ספק היא ולא שאין צו מעשה הוא ר' יוחנן דייק מינה אלמא התראת ספק שמה התראה ור"ל דייק מינה אלמא לאו שאין צו מעשה לוקין עליו ולקמיה פריך דתרווייהו איכא למידק מינה: הא ודאי התראת ספק היא. הך דנותר ואיכא למידק נמי מינה התראת ספק שמה התראה: בי אידך תנא. דלומר לא שמה התראה: הבה זה בו'. מי שגרש את אשתו ונישאת וילדה ספק בן ט' לראשון ספק בן ו' לאחרון הכה זה וחזר והכה זה בשתי התראות דהויא לה כל חדא התראת ספק: בבת אחת. בהתראה אחת בתוך כדי דיבור דהויא לה התראת ודאי דממה נפשך חד מינייהו אצוה: חוץ מנשבע וממיר ומקל"ף את חבריו בשם. של הקצ"ה וטעמא מפרש בתמורה צפ"ק ואי קשיא הא דלעיל נמי נשבע הוא ואמאי פטר ליה ר' יוחנן משום לאו שאין צו מעשה בהדיא מוקמינא לה להא דקמני נשבע צדרי שאין צו מעשה לוקה בשבעה דלשעצר כגון אכלתי ולא אכל או לא אכלתי ואכל אצל צאכול ולא אכל לא לקי וטעמו מפרש בשבעות ובתמורה מקראי: קשיא דרבי יהודה אדרבי יהודה. לתרווייהו: לר"ש. דקשיא ליה התראת ספק תרי תנאי אליצא דר' יהודה: לר' יוחנן. דקשיא ליה לאו שאין צו מעשה: הא ידידיה והא דרביה. לר' יהודה לאו שאין צו מעשה לוקין עליו והא דתניא אין לוקין עליו משום ר' יוסי הגלילי אמרה: לוקה ואינו משלח.

קסצר שלח מעיקרה משמע לא תקח האס אלא שלחנה קודם לקימה ואע"ג דכתיב צתר לא תקח לאו למימרה דאס לקחת שלח וניהוי לאו שניתק לעשה אלא לאו שקדמו עשה הוא: וחב"א בו'. קסצרי שלח אחר לא תקח משמע דכתיב והוה ליה ניתק לעשה ואס^[7] לקחת שלח: זה הכפ"ל בל מצות לא תעשה בו'. אין לוקין עליה אלא יקיים העשה ויפטר: א"ר יוחנן אנו אין לנו בו'. כלומר משלח ואינו לוקה הא לא שלח לוקה ורצי יוחנן ציטלו ולא ציטלו אית ליה ומשמע ליה משלח דקמני משלח לכשירצה ואינו לוקה ואימתי הוא לוקה כשיהרגנה ויצטל את העשה צדים והיינו דקאמר אנו אין לנו כו' כלומר אע"ג דקמני מתני' זה הכלל כו' דמשמע כל מנות לא תעשה שיש זה קום עשה שוות

לזו אנו אין לנו צכולן שוה לזו שיהא צבו דלקי על ידי ציטול העשה דאילו צכולו לא משכחת ציטלו אלא צהני תרי: מחזיר ואינו לוקה. אף כאן תלה פטורו של מלקות צקיום העשה: הניחא למאן דתני. לא קיימו לוקה משכחת ציה מלקות צלא קיימו: אלא למאן דתני ביטלו. לוקה היכי משכחת לה: הניחא בשילוח הקן משכחת ל"ה. ציטלו כששחטה אלא הכא היכי משכחת לה: בדרבבה מיניה. מיתה ואין צו מלקות: בל במיניה. צתמיה וכי כל הימנו שתתקדש על ידי קצלתו: הניחא למאן דאמר בו'. פלוגתא היא צמסכת גיטין צהשולח גט (דף לה:): ע"ל דעת רביב. שמנא צה עון (א) שאסורה לו והדירה על דעת רביס ועל דעת צית דין: ותו ליבא. מנות לא תעשה שיש צה קום עשה דלילקי עליה: משכחת לה ציטלו ששרפו: הרי משובנו ש"ל גר. ושרפו צחיי הגר ומת הגר ואין לו יורשין דליתא צתשלומין:

תני ר' יהודה טעמא דבא הכתוב הא לא בא הכתוב חייב. ופריך ר' יוחנן דאמר כי האי דאמר ר' יהודה משום ר' יוסי הגלילי כל לא תעשה שבתורה יש בו מעשה לוקין עליו אין בו מעשה אין לוקין חוץ מן הנשבע וממיר והמקלל את חברו בשם. אי הכי קשיא דר' יהודה אדר' יהודה הכא תני טעמא דבא הכתוב הא לא בא הכתוב לוקה מכלל דלאו שאין בו מעשה לוקין עליו והדר תני כל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו. ופרקינן לאו לוקין עליו. הא דר' יוסי הגלילי רביה דאמר אין לוקין עליו. וכן פריך ריש לקיש בהתראת ספק תרי תנאי ואליבא דר' יהודה. תנן התם במסכת שחיטת חולין הנוטל אם על הבנים ר' יהודה אומר לוקה ואינו משלח וחכ"א משלח ואינו לוקה. זה הכלל כל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה אין חייבין עליה. א"ר יוחנן אנו אין לנו אלא זאת ועוד

פרק שלישי

מכות טז.

אי דקמל"ה קם ל"ה בדרבבה מיניה. ואס מתה א"כ לא צטלה איהו ואס תאמר דלמא מיירי דקטלה ומ"מ לא הוי קס ליה צדרצה מיניה דמיירי שהרגה בשוגג (ד) וי"ל דא"כ היינו כמו מתה מאליה * כיון דהרגה שלא צמתכוין כך הקשה משי"ח ויתירך:

כגון שהדירה ברבים. פ"י הקונט' שמנא לה עון שאסורה לו והדירה ולא נראה דא"כ אינו מנזה לקיימה אלא נראה שהדירה צלא שזס עון וספיר חל עליה כגון דלומר קונס תשמישך עלי כדליתא צנדריס (דף פא: ²). **והא איבא העבט תעביטנו לא תבוא אל ביתו השב תשיב לו ומשכחת ל"ה בו'.** וא"ת והא ³ הוי עשה שקדמו לאו דהשצת העבט שיך קודם שיעצור לילך אל צימו לעצט עצוטו דצמשכנו צרשות שיך השצת העבט⁴ וי"ל דדרשינן צפרק אלו מנליות (צ"מ לא): מיתורא דהשצ תשיצ דקאי למשכנו שלא צרשות א"כ על כרחך שיך עשה דהשצ תשיצ לו לאחר שעצר כדלמרנין לעיל⁵ אס אינו ענין לפניו תנהו ענין לאחריו: **התם איתא בתש"ומין**. כששרפו וחייצ ממון הלכך לא משכחת ציה צטלו דכל אימת דיס לז"ל ממון לא ילקה⁶ ויש ספרים דגרסי ואינו לוקה ומשלס כלומר הכא על כרחך אינו לוקה הואיל ומיפטר צתשלומין אצל ליכא לפרושי דתרמי לא עצדינן ליה מלקות וממון משזס כדי רשעתו⁷ והלכך משלס ואינו לוקה דזה אינו חדא דא"כ אדרצה יש לנו לומר ילקה ולא ישלס דצפ' אלו נערות (כמוצט דף לז:.) אמר ר' יוחנן דהיכא שמצינו ממון ומלקות מילקא לקי ממונא לא משלס ועוד דא"כ

הבנים רבי יהודה אומר לוקה ואינו משלח וחכ"א דמשלח ואינו לוקה זה הכלל כל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה אין חייבין עליה א"ר יוחנן ⁽³⁾ אין לנו אלא זאת ועוד אחרת א"ל ר' אלעזר היבא א"ל לכי תשכח נפק דק ואשכח דתניא ⁴ אונס שגירש אם ישראל הוא מחזיר ואינו לוקה ואם כהן הוא לוקה ואינו מחזיר הניחא למאן דתני ⁵ קיימו ולא קיימו אלא למאן דתני ביטלו ולא ביטלו בשלמא גבי שילוח הקן משכחת לה אלא אונס ביטלו ולא ביטלו היכי משכחת לה * אי דקמל"ה קם ל"ה בדרבבה מיניה אמר רב שימי מחזנזאה ⁷ כגון שקיבל לה קידושין מאחר אמר רב⁸ אי שוויתיה שליח איהי קא מבטלא ל"ה אי לא שוויתיה שליח כל במיניה ולא כלום היא אלא אמר רב שימי מנהדרעא כגון שהדירה ברבים הניחא ⁹ למ"ד נדר שהודר ברבים אין לו הפרה אלא למ"ד יש לו הפרה מאי איבא למימר דמדירה לה על דעת רבים דאמר ¹⁰ אמימר הלכתא נדר שהודר ברבים יש לו הפרה ע"ל דעת רבים אין לו הפרה|ותו ליבא והא איבא (סימן גז"ל משכ"ן ופא"ה) גזל דרחמנא אמר ¹² לא תגזול ¹¹ והשיב את הגזלה משכון דרחמנא אמר ¹³ לא תבא אל ביתו לעבוט עבוטו ¹⁴ השב תשיב לו¹⁵ העבוט כבא השמש ומשכחת לה בקיימו ולא קיימו וביטלו ולא ביטלו התם כיון דחייב בתשלומין "אין לוקה ומשלם מתקיף ל"ה רבי זירא הא איבא משכנו של גר ומת הגר התם

תני ר' יהודה טעמא דבא הכתוב הא לא בא הכתוב חייב. ופריך ר' יוחנן דאמר כי האי דאמר ר' יהודה משום ר' יוסי הגלילי כל לא תעשה שבתורה יש בו מעשה לוקין עליו אין בו מעשה אין לוקין חוץ מן הנשבע וממיר והמקלל את חברו בשם. אי הכי קשיא דר' יהודה אדר' יהודה הכא תני טעמא דבא הכתוב הא לא בא הכתוב לוקה מכלל דלאו שאין בו מעשה לוקין עליו והדר תני כל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו. ופרקינן לאו לוקין עליו. הא דר' יוסי הגלילי רביה דאמר אין לוקין עליו. וכן פריך ריש לקיש בהתראת ספק תרי תנאי ואליבא דר' יהודה. תנן התם במסכת שחיטת חולין הנוטל אם על הבנים ר' יהודה אומר לוקה ואינו משלח וחכ"א משלח ואינו לוקה. זה הכלל כל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה אין חייבין עליה. א"ר יוחנן אנו אין לנו אלא זאת ועוד דאמר ר' יהודה טעמא דבא הכתוב הא לא בא הכתוב חייב. ופריך ר' יוחנן דאמר כי האי דאמר ר' יהודה משום ר' יוסי הגלילי כל לא תעשה שבתורה יש בו מעשה לוקין עליו אין בו מעשה אין לוקין חוץ מן הנשבע וממיר והמקלל את חברו בשם. אי הכי קשיא דר' יהודה אדר' יהודה הכא תני טעמא דבא הכתוב הא לא בא הכתוב לוקה מכלל דלאו שאין בו מעשה לוקין עליו והדר תני כל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו. ופרקינן לאו לוקין עליו. הא דר' יוסי הגלילי רביה דאמר אין לוקין עליו. וכן פריך ריש לקיש בהתראת ספק תרי תנאי ואליבא דר' יהודה. תנן התם במסכת שחיטת חולין הנוטל אם על הבנים ר' יהודה אומר לוקה ואינו משלח וחכ"א משלח ואינו לוקה. זה הכלל כל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה אין חייבין עליה. א"ר יוחנן אנו אין לנו אלא זאת ועוד דאמר ר' יהודה טעמא דבא הכתוב הא לא בא הכתוב חייב. ופריך ר' יוחנן דאמר כי האי דאמר ר' יהודה משום ר' יוסי הגלילי כל לא תעשה שבתורה יש בו מעשה לוקין עליו אין בו מעשה אין לוקין חוץ מן הנשבע וממיר והמקלל את חברו בשם. אי הכי קשיא דר' יהודה אדר' יהודה הכא תני טעמא דבא הכתוב הא לא בא הכתוב לוקה מכלל דלאו שאין בו מעשה לוקין עליו והדר תני כל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו. ופרקינן לאו לוקין עליו. הא דר' יוסי הגלילי רביה דאמר אין לוקין עליו. וכן פריך ריש לקיש בהתראת ספק תרי תנאי ואליבא דר' יהודה. תנן התם במסכת שחיטת חולין הנוטל אם על הבנים ר' יהודה אומר לוקה ואינו משלח וחכ"א משלח ואינו לוקה. זה הכלל כל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה אין חייבין עליה. א"ר יוחנן אנו אין לנו אלא זאת ועוד

תני ר' יהודה טעמא דבא הכתוב הא לא בא הכתוב חייב. ופריך ר' יוחנן דאמר כי האי דאמר ר' יהודה משום ר' יוסי הגלילי כל לא תעשה שבתורה יש בו מעשה לוקין עליו אין בו מעשה אין לוקין חוץ מן הנשבע וממיר והמקלל את חברו בשם. אי הכי קשיא דר' יהודה אדר' יהודה הכא תני טעמא דבא הכתוב הא לא בא הכתוב לוקה מכלל דלאו שאין בו מעשה לוקין עליו והדר תני כל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו. ופרקינן לאו לוקין עליו. הא דר' יוסי הגלילי רביה דאמר אין לוקין עליו. וכן פריך ריש לקיש בהתראת ספק תרי תנאי ואליבא דר' יהודה. תנן התם במסכת שחיטת חולין הנוטל אם על הבנים ר' יהודה אומר לוקה ואינו משלח וחכ"א משלח ואינו לוקה. זה הכלל כל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה אין חייבין עליה. א"ר יוחנן אנו אין לנו אלא זאת ועוד דאמר ר' יהודה טעמא דבא הכתוב הא לא בא הכתוב חייב. ופריך ר' יוחנן דאמר כי האי דאמר ר' יהודה משום ר' יוסי הגלילי כל לא תעשה שבתורה יש בו מעשה לוקין עליו אין בו מעשה אין לוקין חוץ מן הנשבע וממיר והמקלל את חברו בשם. אי הכי קשיא דר' יהודה אדר' יהודה הכא תני טעמא דבא הכתוב הא לא בא הכתוב לוקה מכלל דלאו שאין בו מעשה לוקין עליו והדר תני כל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו. ופרקינן לאו לוקין עליו. הא דר' יוסי הגלילי רביה דאמר אין לוקין עליו. וכן פריך ריש לקיש בהתראת ספק תרי תנאי ואליבא דר' יהודה. תנן התם במסכת שחיטת חולין הנוטל אם על הבנים ר' יהודה אומר לוקה ואינו משלח וחכ"א משלח ואינו לוקה. זה הכלל כל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה אין חייבין עליה. א"ר יוחנן אנו אין לנו אלא זאת ועוד

עין משפט
גר מצוה

בו א מיי פ"י מהל' קרבן פסח הל' יא ופי"ח מהל' פסולי המוקדשים הלכה ט:

בו ב מיי פי"ח מהל' סנהדרין הלכה א [וצרז אלפס שזעות סוף פ"ד דף שג.]:

בח ג מיי שס הלכה צ [וצרז אלפס שס]:

כז ד מיי פי"ג מהל' שמיטה הלכה א סמג עשין סה טו"ט ע"ד סי' רנצ סעיף ו:

ז ה מיי פי"א מהל' נערה הלכה ז ועיין צכ"מ צפט"ז מהלכות סנהדרין הל' ז:

זא ו מיי פי"ו מהל' שזעות הל' ח סמג לארין רא טו"ט ע"ד סי' רכח סעיף כג:

זב ז מיי שס טו"ט ע"ע שס סעיף כא:

זג ח מיי פט"ז מהל' סנהדרין הל' יצ ופי"ח הלכה צ ופי"ג מהל' גניצה הל' א ופי"א מהל' נערה הלכה יא ופי"ו מהל' מרומוט הלכה ו ופי"ד מהל' מוצל הל' ט טור ח"מ סי' שג:

סמל של חתונה

הגהות וצינונים

א) וממיר. יעב"ץ (גליון: ב) צ"ל **דבא** יעב"ץ (גליון) וכ"כ בכח"י:
ג) לפנינו בקרא את העבוט (גליון):
ד) צ"ל **דאם** (באה"מ):
ה) נראה להוסיף והא לא הוי (עפ"י תוס' ר"פ ותוס' שאנץ, עיי"ש):
ו) [ענין מהר"ם (גליון): ז] בתוס' ר"פ דכל אימת דישלם ממון:

סמל של חתונה

רבינו חננאל

ותרווייהו אליבא דר' יהודה דתניא ולא תותירו ממנו עד בקר בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה לומר שאין לוקין עליו דברי ר' יהודה. ר' יוחנן דייק הכי טעמא דבא הכתוב הא לא בא הכתוב לוקה אלמא התראת ספק שמה התראה. וריש לקיש דייק לאו שאין בו מעשה לוקין עליו. ואקשינן לריש לקיש והא התראת ספק היא שמתריך בו לא תותירו ויתכן שלא יותיר ואם יותיר ישרפנו ולמה אמר יוחנן דבא הכתוב הא לא בא הכתוב חייב. ופריך ריש לקיש דאמר (באיך דלא כר') [כאיך תנא דר'] יהודה דתנינן בענין מי שגירש אשתו ולא שהתה ג' חדשים וניסת וילדה ואין ידוע אם בן ט' לראשון ואם בן ו' לאחרון ועמד זה הילוד והכה זה וחזר והכה זה קילל זה וחזר וקילל זה בו'. ר' יהודה אומר בבת אחת חייב שאחד מהן אביו, בזה אחר זה פטור שמפני כשמתריך בו כך אומרים לו אל תכה זה שאם תחזור ותכה האחר תחייב נמצאת התראה זו בספק שיתכן שלא יכה ושלא יקלל האחר ולא יתחייב וכל כי האי גוונא בהתראת ספק פטור. ואקשינן ולר' יוחנן לא דנותר לאו שאין בו מעשה הוא אמאי

^[1] א"ר יוחנן אנו אין לנו אלא זאת ועוד אחרת א"ל ר' אלעזר היבא א"ל לכי תשכח נפק דק ואשכח דתניא

^[2] אונס שגירש אם ישראל הוא מחזיר ואינו לוקה ואם כהן הוא לוקה ואינו מחזיר

^[3] אמימר הלכתא נדר שהודר ברבים יש לו הפרה אלא למ"ד יש לו הפרה מאי איבא למימר